

De fossiele bevrijding

Een opmerking van Dagmar Henn.

Ze zijn puur duivels spel, fossiele brandstoffen, dus de huidige overtuiging van velen; ze moeten zo snel mogelijk en ten koste van alles worden uitgebannen. Indien nodig kunnen dergelijke verklaringen steeds opnieuw worden gevonden, men moet terugvallen op ezelskarren of transportfietsen, waarbij het belangrijkste is dat men geen kolen, geen gas, geen benzine meer nodig heeft. Het enige wat we hoeven te doen is ons te beperken, zonder te doen, dan zou dat werken.

Dergelijke fantasieën veronderstellen twee soorten totale onwetendheid - over de historische betekenis van de ontdekking van fossiele energieën en over de logistieke voorwaarden van een moderne samenleving. Omdat geen van de voorstanders van dit advies hun leven zou willen inruilen voor het leven dat zij in de tijd voor het gebruik van fossiele brandstoffen zouden hebben moeten leiden, een leven zoals aan het begin van de 19e eeuw.

In die tijd stond het gebruik van steenkool, althans in Duitsland, nog in de kinderschoenen; het gebruik van ruwe olie was nog maar een ontwikkeling in de 20e eeuw. Het transport vond plaats op het water, door de kracht van dieren of zelfs door de mens; de zuivere staat van onschuld, om het zo maar te zeggen. De mijnpompen werden bediend door paarden die hun hele leven in cirkels rondraaiden, en de schepen die tegen de stroom in wilden varen werden vaak zelfs door de menselijke macht naar boven getrokken.

Negen tiende van de bevolking woonde op het platteland en werkte in de landbouw. De meeste boerderijen, als men ze zo kan noemen, hadden vandaag de dag hoogstens twee hectare bouwland, niet genoeg land om trekdiere te houden, waardoor de ploeg vaak zelf moest worden getrokken; afhankelijk van de regio waren het ook geen boeren, maar dagloners of zelfs lijfeigenen - de lijfeigenschap verdween uiteindelijk pas in 1918 in Duitsland.

Het was moeilijk om met de beschikbare middelen te overleven; chemische meststoffen waren nog onbekend en organische meststoffen waren alleen toegankelijk voor diegenen die aanzienlijk meer land konden bezitten. Maar ja, dit bestaan was bijna een ideaal van duurzaamheid; mensen verhongerden gewoon of stierven aan allerlei infecties, maar er was geen plastic afval en geen antibioticarestanten.

Eeuwenlang was het de beperking van de beschikbare energie die een snellere ontwikkeling in de weg stond. Een mix van toeval en noodzaak zorgde ervoor dat deze grenzen werden doorbroken. Drie verschillende ontdekkingen die met elkaar verweven zijn en die alle drie in Engeland plaatsvonden. De reden hiervoor was de noodzaak - voor vele doeleinden was er in die tijd houtskool nodig; Engeland moest het grootste deel van het hout importeren voor de houtskool, die daardoor erg duur werd en daarom probeerde men over te schakelen op steenkool. Pompen waren

nodig om de kolen te ontginnen en de stoommachine was in de eerste plaats een uitvinding om mijnenpompen te bedienen.

Steenkool kon echter niet voor alle doeleinden worden gebruikt omdat het zwavel bevatte. Dit was niet alleen een probleem voor de ijzerproductie; gerst die op steenkool wordt geroosterd, bederft het bier door zijn zwavelsmaak. Het waren de brouwers die ontdekten hoe je coke van steenkool kon maken. Toen deze nieuwe brandstof vervolgens in de hoogoven werd gebruikt, werd het ijzer goedkoper; goedkoop genoeg voor de eerste ijzeren brug die aan het eind van de 18e eeuw in Shropshire werd gebouwd, wat een paar jaar eerder een buitensporige verspilling van een waardevol materiaal zou zijn geweest. Steenkool, stoommachines en goedkoop ijzer waren de drie-eenheid die de industriële revolutie in gang zette. Spoorwegen en stoomboten zijn hun kinderen.

Zij creëerden de omstandigheden die de metropolen deden groeien en de afstanden deden krimpen; niemand van hen die zich vandaag de dag graag als wereldburgers zien, beseft dat dit onmogelijk zou zijn als hun beweging zich zou beperken tot de snelheid van het begin van de 19e eeuw, meestal in hun eigen tempo.

De tweede belangrijke impuls voor de industriële ontwikkeling was de invoering van elektriciteit. Fabrieken waarvan de energievoorziening gebaseerd was op stoommachines konden niet volgens het productieproces worden gebouwd, maar moesten de structuur van de energievoorziening volgen - de beweging van de zuiger van de stoommachine werd door middel van assen en riemen op de afzonderlijke machines overgebracht, die daarom niet konden worden vrijgegeven.

Met elektromotoren was dit anders, alleen dan was een uitvinding als de assemblagelijijn mogelijk (die overigens afkomstig was van het slachthuis in Chicago en daar door een voortdurend gebrek aan mankracht werd geactiveerd).

In die zogenaamd paradijselijke prefossiele tijden stuitte de groei van de steden op een natuurlijke grens. Rome, de eerste stad met meer dan een miljoen inwoners in de Europese oudheid, had nog steeds een heel rijk nodig om zijn hongerige monden te vullen, maar had al een ruime watervoorziening en verkeersbeperkingen nodig. Londen, de eerste Europese stad in de moderne tijd die deze barrière weer doorbreekt, is een havenstad en kan vanuit het achterland worden bevoorrad via een uitgebreid netwerk van kanalen - hetzelfde geldt overigens ook voor de grote Chinese steden. Het waren de spoorwegen en later de vrachtwagens die de geboorte van steden met tien, twintig of zelfs dertig miljoen inwoners mogelijk maakten, zelfs voor de kust of op de bevaarbare rivieren. Stedelijkheid, zoals we die vandaag de dag kennen, is eenvoudigweg niet mogelijk zonder fossiele bevrijding.

Het idee dat de huidige steden kunnen worden voorzien van paarden- of ezelskarren is absurd. Niet alleen zijn er niet genoeg paarden of zelfs ezels om de karren te trekken, of koetsiers om ze te sturen; de bestaande paarden behoren ook niet tot de rassen die geschikt zijn voor dergelijke activiteiten. Brouwerijpaarden en weidepaarden hebben weinig te maken met het verlangen van

burgerlijke meisjes en de omgang van mensen met werkdieren heeft weinig te maken met de liefde voor dieren die vandaag de dag wordt gekweekt; magere zeurpieten en versleten, blinkende, glanzende muren komen vaker voor in samenlevingen die afhankelijk zijn van de fysieke kracht van trekdieren en ze tot op de laatste seconde gebruiken.

De huidige dierenliefhebbers zouden flauwvallen van afschuw; hun genegenheid komt meer van Marie Antoinette en haar lammetje dan van de koudbloedige relatie met het boerderijdier. De afwezigheid van landbouwhuisdieren in het dagelijks leven is de basis voor de wijdverbreide vorm van dierenliefde vandaag de dag, met inbegrip van zijn veganistische uitwassen. Net als de kosmopoliet is het door en door een product van de fossiele samenleving.

Maar laten we teruggaan naar ons landelijke paradijs. De meeste inwoners zouden arm of zelfs in slavernij zijn; slechts een heel klein deel zou de levensstandaard hebben die we vandaag de dag voor het begin van de 19e eeuw fantaseren, omdat we die kennen uit films en boeken. Het leven van de armoede op het platteland is alleen te vinden in enkele verhalen van voor maart of in kleine pareltjes zoals het Schulmeisterlein Wutz van Jean Paul, die graag alle grote werken van de Verlichting in zijn boekenkast had willen hebben, maar ze zelf moet schrijven omdat hij ze niet kan bekostigen..... Relaties van geneigdheid waren overigens een uitzondering in die tijd; waar het om land ging, was het gehuwd na een akker, wat in sommige regio's nog steeds een gewoonte is in de twintigste eeuw.

De adel trouwde volgens het stamboek, de bourgeoisie volgens de bezittingen, horigen alleen volgens de toestemming van de heren; het huwelijk uit liefde is een prestatie van de arbeidersklasse, waarbij het samenstellende huwelijk alleen een must was voor de staat. Niet alleen de levensstandaard, maar ook de mate van persoonlijke vrijheid is nauw verbonden met wat men de ontwikkeling van productiekrachten noemt.

Zolang negen op de tien zich bezighoudt met het van de grond schrapen van hun middelen van bestaan, blijft zelfs de geletterdheid onvolledig; wat voor goeds zou het moeten zijn? Het was de mechanisatie van de landbouw die ons van dit front bevrijdde; vandaag de dag zijn er minder mensen boer dan ze uit vrije wil hebben gekozen, en tien jaar onderwijs is de ondergrens van de gebruikelijke sociale vorming....

Elders is er een maatschappelijk debat over het aantal uren werk dat mensen zouden moeten besteden wanneer de volgende sprong in de productiviteitsontwikkeling wordt gemaakt; als je je realiseert dat alle grote scheepvaartssystemen (inclusief het Amazonemonster) verkapte instrumenten van economische planning zijn; als je er zeker van bent dat er echt krachtige alternatieven voor kolen en olie worden ontwikkeld; als je een visie hebt op een toekomst die de meerderheid van de mensen een beter leven zal brengen. De Duitse bourgeoisie kijkt terug, niet voor het eerst, en wenst het gepeupel de 18e eeuw toe, maar verwacht in de 21e eeuw te blijven. Dit is in lijn met een oligarchie die graag het wiel van de geschiedenis teruggedraait, want ondertussen zal niet alleen politiek, maar ook technisch gezien de volgende stap van de mensheid

in de geschiedenis voorbijgaan, en wiens passie om onderwijs, gezondheid, water en lucht tot de basis van de winst te maken, hand in hand gaat met de poging om de productiekrachten in te dammen (er zijn zelden lagere investeringscijfers dan nu).

Omdat de vraag wie wat voor wie produceert, niet gevraagd kan worden, en omdat elke verwachting van een positieve toekomst onvermijdelijk leidt tot de drempel van het huidige eigendomssysteem, omdat het moet gebeuren alsof de belangen van het bedrijfsleven onschendbaar zijn, omdat alle perspectieven voor morgen verduisterd zijn en omdat een bittere moraal van verzaking wordt bevorderd, die niet onderdoet voor de beroemde preken van de augustijnen over het vasten van de mensen.

De industriële revolutie zelf wordt tot zonde verklaard, en in plaats van de maatschappij te verbeteren, is het het nastreven van een onberispelijke ziel, veganistisch en berouwvol, verklaard tot een menselijk ideaal.

Het zou meer dan de hoogste tijd zijn om weer een toekomst te eisen; om een goed leven te eisen voor al diegenen die worden afgescheept met armoedepensioenen en lage lonen; een goed functionerend onderwijssysteem, een moderne infrastructuur, een overheidsadministratie die in staat is haar taken te vervullen; de lijst is lang en wordt elke dag langer. De mensheid zou vooral één ding moeten opgeven, namelijk de klasse van oligarchen die het vetmesten en bedekken met oorlogen.

+++

Met dank aan de auteur voor het recht om het artikel te publiceren.

+++

Afbeeldingsbron: Mike Fuchslocher/ Shutterstock

+++

KenFM streeft naar een breed spectrum aan meningen. Opiniëartikelen en gastbijdragen hoeven het redactionele standpunt niet weer te geven.

+++

Vind je ons programma leuk? Informatie over de ondersteuningsopties vindt u hier:
<https://kenfm.de/support/kenfm-unterstuetzen/>

+++

Nu kunt u ons ook ondersteunen met Bitcoins.

BitCoin Adres: 18FpEnH1Dh83GXXGpRNqSoW5TL1z1z1PZgZgZK